

KRON OG MYNT

Hva med forenkling av skattesystemet?

Enklere skatt

Diskusjonen har gått siden Torvik-utvalget la fram en lang rekke mulige større og mindre endringer i skattesystemet. Den er ytterligere aktualisert av skatteøkningene på formue/eierskap og diskusjonen om ekstraordinær selskapskatt blant annet i oppdretsnæringen og for kraftbransjen.

2015 var siste gang det var en større enighet om skatt. Da endre det med at selskapskatten ble senket og den generelle personskatten fulgte med ned fra 28 til 22 prosent. På den annen side ble skattefradraget for gjeldsrenter i husholdningene opprettholdt til tross for nær nullrente. Formuesskatten ble heller ikke vesentlig endret, men formuesfastsettelse av aksjer ble noe redusert.

KRON OG MYNT

Økonomene Morten Jerven, Erik S. Reinert, Rune Skarstein, Chr. Anton Smedshaug og Ole Kvadshaug skriver onsdager i Klassekampen.

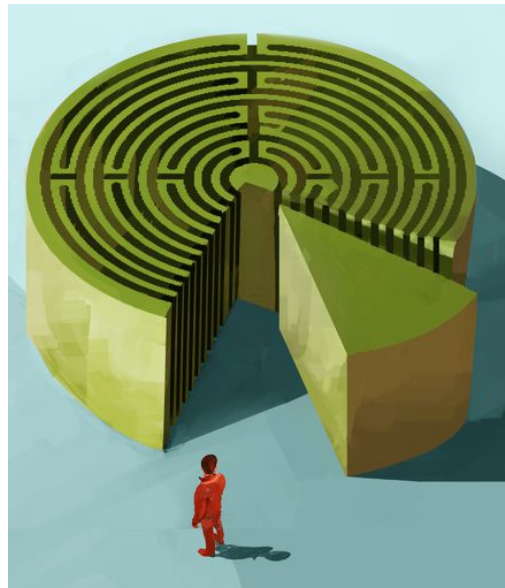
har falt noe tilbake. Tyve prosent av husholdningene har fire ganger eller mer gjeld enn disponibel inntekt og de representerer halvparten av total gjeld.

De siste to årene er skattebelastningen økt noe på inntekter over 750.000, og skjært på eierskap og formue. Det er innført særlig høyprofittskatter og -lønnskatter som i varierende grad skal være midlertidige. Videre har Torvikutvalget loftet fram en rekke mulige nye verdifastsettelser på bolig, eiendom generelt, arveskatt, samt skatt på bruk av egen bolig, med mer.

Vi synes altså å gå mot et stadig mer detaljert skattesystem som skal forsøke å bote på ulikheter og forskjeller i samfunnet, samt reelle og mulige urettferdigheter i samfunnsøkonomien. Skattesystemet er imidlertid velegnet til å fordele kostnadene på fellesskapsløsninger, men mindre egnet til å minske forskjeller. Dette må skje gjennom et organisert arbeidsmarked og lønnsdannelse, like utdanningsmuligheter, nok studentboliger, kontrollert innvandring, med mer, i tillegg til at «skatt etter evne» finansierer velferdsstaten.

Troen på skattens omfordelende virkning samt en rekke særlige grep har da også vakt betydelig debatt, samtidig som en rekke formuende og entreprenører stemmer med beina og forlater landet i et tidligere ukjent omfang.

Et sted å starte er å skatte faktisk overskudd. Det gir den nedsatte selskapskatten helt presist. Det er jo skatt på reelt overskudd i bedriften

ILLUSTRASJON: NIKKOT LOVÅ, S. NIKKOTLOVÅ@GMAIL.COM

og har ikke de samme ulempene som skatt på formue og eierskap. Statlig formuesskatt er anslått til cirka ti milliarder kroner i 2023, mens selskapskatten (for endringer på laks og kraft, og uten kraftverk) er anslått til drøye 100 milliarder kroner med 22 prosent selskapskatt. Det vil si at hver prosent gir om lag fire milliarder kroner i skatt til staten. Dersom man hadde hevet selskapskatten til gammelt nivå, det vil si 28 prosent, hadde det blitt 24 milliarder kroner. Dette kunne brukes til å fjerne statlig formuesskatt. Det hadde vært penger til å avvikle utbytteskatten på seks milliarder, penger som da allerede er skattlagt med 28 prosent. Videre kan formuesgrunnlaget for aksjer senkes, og likevel gi noe mer til kommuner som da får redusert formuesskatt. Kommunene har 18 milliarder i inntekt fra formuesskatten. Det hadde vært en skatteflytting over til inntekt og fra formue som ikke er koblet til overskudd.

Personskatten kan så bli senket til 22 prosent tilsvarende som selskapskatten, og utgjør nå 380 milliarder kroner for stat og kommuner. Det betyr at hver prosent økning vil gi 16 milliarder kroner mer i inntekt. Ved for eksempel to prosent heving vil 24 prosent, ville man kunne frigjøre penger til å redusere avgifter som moms på mat fra dagens 15 prosent til

12 prosent, slik det er på hotell. Og så videre. Videre kan sparestimulerende tiltak igjen styrkes, nå som individuell pensjonssparing er kuttet drastisk fra 40.000 til 15.000 i året, noe som nettopp kan snu fokus fra gjeld til nødvendig sparing. For en sterkere sosial profil kan grunnfradraget økes. Også for personer gjelder utfordringer knyttet til formue og eiendom, som minskes ved høyere personskatt og mindre skatt på formue og eiendom.

Til sammenlikning er rentefradragets verdi i 2023, med fire prosent generelt rentenivå og med 4200 milliarder i husholdningsgjeld, på rundt 40 milliarder. Det bør over tid trappes ned, men det må trolig vente litt til rentene (trolig) faller. Denne provenyveksten kan da videre brukes til å senke avgifter, matmoms, som fungerer som flat skatt og stimulerer sparing.

Å kutte detaljstyringen, øke skatt på overskudd hos personer og selskaper og innføre mer sparingstimuli, samt trappe ned rentefradraget når tiden er moden, kan bidra til en lavere gjeld i framtiden og fremme norskeid produksjon og omstilling.

Chr. Anton Smedshaug, daglig leder i AgriAnalyse, førsteamanuensis ved NMBU
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

PÅ TEPPE

Vintertid I

VG forteller om «glatte veier flere steder». Vinteren kommer med like overraskelser hvert år.

Vintertid II

«Minus 1637 milliarder», melder E24. Husk lue.

Gjør som Olav.

Gammelt nytt

Konsulentselskap advarer mot å tro at mer penger løser alle problemer innen eldreomsorgen, forteller NRK.

Fleiere som ikke er utbrent, og ett varmt måltid om dagen er som kjent overflødig.

Så mange tyske byer

Bilaget omtalte tirsdag et rettsoppgjør etter andre verdenskrig «som fekk namnet Nurenberg-prosessen».

Vi har hørt om Nürnberg, eller Nurenberg på engelsk, men Nurenberg trenger vi at noen viser oss på kartet.

Bukseprat

«Tok bilde av 100 «hverdagspeniser», skriver Nettavisen: «Slik ser en normal penis ut.» Alle med helgepikk føler seg oversett og stigmatisert.

Gode navn I

The Guardian skriver om fotballspilleren Joao Cancelo, som i de tre siste kampene til Manchester City har blitt droppet fra laget.

Gode navn II

Dag Svihus fra Stavanger Ap gir i en kommentar sin nådelose dom over et nytt trostøsløst boligprosjekt.
teppet@klassekampen.no

DAGENS SUKK

De som tror på gjenfødelse, bar all grunn til å være bekymret

Hauk